

SANT MAGÍ A SOLSONA

Josep Mas Segura

El Seminari de Solsona es troba situat al Turó de Sant Magí, molt a prop de la plaça que duu aquest nom *Plaça del Turó de sant Magí*. (Fig. 1).

Amb el títol *El turó de Sant Magí –Cigrons i bacallà–*, Mn. Ballarín, el popular i singular Mossèn de Catalunya, hi dedica un capítol del llibre *El sac dels records –Memòries–*¹.

Mn. Josep M Ballarín i Monset² va néixer a Barcelona el 8 de febrer de 1920 i va morir a Berga el dia 18 de març de l'any 2016, als 96 anys. Autor d'una trentena de llibres, alguns de gran repercussió com *Mossèn Tronxo* o *Santa Maria, pa cada dia*.

Col·laborador en diverses publicacions periòdiques com ara l'*Avui*, *Serra d'Or*, etc.

També en diferents programes de Catalunya Ràdio o Ràdio Estel.

En alguns programes de TV3 era el contertulià al que tots li esperàvem la seva singular visió i comentari del fet que es debatia. Va participar al programa de TV3 *El Convidat* amb el presentador Albert Om. Fins al 7 de març de 2016 va publicar un breu pensament cada dia al diari *El Matí Digital*.

Fou guardonat amb la Creu de Sant Jordi l'any 1995 i amb el Premi Ramon Llull l'any 1996.

Va estudiar al seminari de Solsona on en va ser prefecte i formador. Després rector de Santa Maria de Queralt i de Gósol.

Llegint aquest capítol del mencionat llibre, vaig recordar que de Solsona tenia un parell de referències relacionades amb Sant Magí, una còpia d'un gravat i una còpia d'un goig trobada per Internet a la Biblioteca Municipal de Montpeller, per l'incansable cercador Ramon M. Razquin.

El gravat porta la signatura de

¹ Josep M BALLARÍN I MONSET, *El sac dels records –Memòries–* Barcelona. Editorial Enfadós. 2015. ISBN: 978-84-15232-99-5.

² Josep M BALLARÍN I MONSET. (https://ca.wikipedia.org/wiki/Josep_Maria_Ballar%C3%ADn_i_Monset) [Consulta: maig 2017].



Fig. 1. Plaça del Turó de Sant Magí. Fotografia de Josep Mas.

*Palomino f*³(Palomino fecit), fet per a l'obra *Atlante Español*⁴, de D. Bernat Espinalt y García⁵, Madrid, 1783, de

³Juan Fernando PALOMINO Y DE OROPESA (Madrid, ¿? - Madrid, 1793). Gravador. Fill i deixeble del també gravador Juan Bernabé Palomino. Acadèmic de mèrit de la *Real Academia de Bellas Artes de San Fernando*.

⁴*Atlante español ó Descripción general Geográfica, Cronológica, é Histórica de España, por Reynos, y Provincias: De sus ciudades, Villas, y Lugares más famosos: de su Población, Rios, Montes, &c. Adornado de estampas finas, que demuestran las Vistas perspectivas de todas las Ciudades: Trages propios de que usa cada Reyno, y Blasones que les son peculiares*, de Bernardo Espinalt y García. Obra editada en catorze volums entre 1778 y 1795.

⁵Bernat o Bernardo ESPINALT Y GARCÍA, (Santpedor, ¿? - ¿?). Geògraf de finals del segle XVIII. Administrador principal del correu de València i membre de la "*Sociedad Económica de Amigos del País*" de Madrid.

la *Vista meridional de la Ciudad de Solsona*, on hi detalla amb el núm. 4. *Hermita de Sⁿ. Magin*. Aquest gravat d'un dibuix, més o menys amb perspectiva de la ciutat, situa l'edifici de l'ermita fora de les muralles, il·lustrava l'any 1948 la felicitació de Nadal del President de la Diputació de Lleida⁶. (Fig. 2).

He visitat l'Arxiu Comarcal del Solsonès, i els seus empleats, molt amablement, han cercat el que tenen relacionat amb aquesta capella. Aquest n'és el resultat:

⁶José PAGÈS COSTART, va ser President de la Diputació de Lleida durant el període 1946-1950. (https://ca.wikipedia.org/wiki/Llista_de_presidents_de_la_Diputaci%C3%B3_de_Lleida) [Consulta: maig 2017].

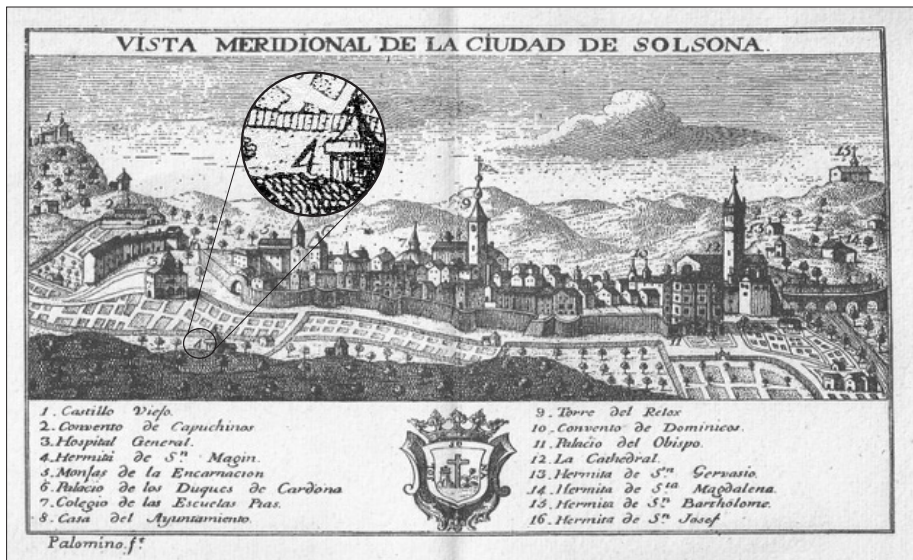


Fig. 2. 4. Ermita de Sant Magí.

- Al llibre *Memorias de la Ciudad de Solsona*, de Domingo Costa y Bofarull, cura párroco de Castellnou de Seana († 1806), Editorial Balmes, Barcelona, 1959. En un paràgraf ens diu que al terme hi ha l'ermita de Sant Bartomeu i diverses capelles públiques, com Sant Josep, Nostra Senyora de la Pietat, Sant Bernat, Sant Magí, Sant Pere Màrtir, Sant Gervasi, Santa Magdalena, Sant Honorat, Sant Tomàs, Sant Joan i Santa Llúcia.

- Al llibre *Solsona i el Solsonès en la Història de Catalunya, Volum II*, Antoni Llorens i Solé, Virgili & Pagès SA, Lleida, 1987. Hi trobem aquestes dues línies: *Desapareguda. Estava situada al turó de Sant Magí, que era el del seminari actual. Citada l'any 1774.* Però no hi descriu aquesta cita.

- A *Miscel·lània Solsona, 400 anys d'història*, Ajuntament de Solsona,

Gràfiques Muval, Solsona, 1994. A l'escrit *La Universitat Literària de Solsona (1620-1717)*, de Joan Camps Tomàs, hi ha una relació cronològica d'esdeveniments, on hi trobem que l'any 1897, el Seminari Menor, passa al nou edifici del Turó de Sant Magí i el 1909, el Seminari Major, passa al mateix edifici del Menor.

- Al *Diccionario Geogràfico-Estadístico-Histórico de España y sus posesiones de ultramar, Tomo XII*, Pascual Madoz, Madrid, 1849, Edició facsímil, Curial, Barcelona, 1985. A l'apartat on descriu el terme, ens diu que hi ha 8 capelles sense cap tipus de renda, són les de Sant Joan, Sant Bartomeu, Sant Pere Màrtir, Sant Honorat, Sant Gervasi, Santa Magdalena, La Pietat i Sant Magí, de les que solament se'n conserven dues, la resta estan ensorrades, però no ens diu les de quines advocacions es conserven. De les 12 que trobem relacionades a

GOIGS DEL
MARTYR S. MAGI
fa Capella, situada
Ciutat de



GLORIÓS
QUES CANTAN EN
extra-muros de la
Solsona.

PUIX miracles cada dia
 lo Senyor obra per vos,
 ohíu al que en vos confia,
 Sant Magi molt gloriós.
 La Divina Omnipotencia
 volgué, que en esta Montanya,
 de la alta Brusaganya
 fésseu aspera penitencia :
 Hont vos honra nit, y dia
 Lorde de Predicadors,
 ohíu al que en vos confia, &c.
 No volgué éstar ocultada
 l'lum tan clara en una cova,
 predicabau la Lley Nova,
 que Jesh-Christ nos ha dada :
 Molta gent se convertia
 deixant los antics errors,
 ohíu al que en vos confia, &c.
 Imperant Maximia
 de Christians perseguidor,
 altre qual ell per Pretor
 a Tarragona envia :
 Foreu qual ovela pia
 presentada al llop ferós,
 ohíu al que en vos confia, &c.
 Demanantvos ell si ercu
 encell Mago encantador
 que elde al Emperador?
 Clarificat so, respongueru,
 hont un Deu lamina mia,
 responguex per son espós,
 ohíu al que en vos confia, &c.
Oratio pro nobis Beate Magine.

En la presó vos meteren
 hont greument vos afligiren
 mes los Angels vos obriren,
 y las cadenas romperu :
 Y tornàreu dreta via
 à vostra cova gosós,
 ohíu al que en vos confia, &c.
 No trobantvos, al instant
 à vostra cova tornaren,
 y al torrent vos rosegaren
 las pedras ensangrentant :
 Vuy la terra rolas cria
 per hont passà vostre Cos,
 ohíu al que en vos confia, &c.
 Als queus feyan tant gran mal
 vehentlos morir de set,
 traguereu com à periet
 una font medicinal :
 Que de tota malaltia
 cura al que espera en vos,
 ohíu al que en vos confia, &c.
 Tornàreu alt en la cova,
 y altra volta aus arrastraren
 fins así hont vos degollaren
 per vos no ditxa poca :
 Christians (obra molt pia)
 enterraren vostre Cos,
 ohíu al que en vos confia, &c.
 Lo que pasina tot lo mon,
 que als que varen intentar,
 de veurer lo vostre Cos,
 la vista los vau llevar :
Oratio pro nobis Beate Magine.

Pero luego als la tornàreu
 reclamantvos piadós,
 ohíu al que en vos confia, &c.
 Las donas quant van de part,
 invocantvos de bon cor,
 las serviu de Baluart
 mitigantlos lo dolor :
 Las esterils feu prenyades,
 hils donau lo fruyt ditxós,
 ohíu al que en vos confia, &c.
 De pigota, y de la rosa
 son singular Advocat,
 puix als quius han reclamát
 ab voluntat fervorosa :
 Los curau, y ab alegria
 visitan lo vostre Cos,
 ohíu al que en vos confia, &c.
 Tots aquells que son trencats,
 hius reclaman de bon cor,
 promptament restan curats
 ho alcançau del Senyor :
 Curar de llurs malalties,
 febres, cortanas, dolors,
 ohíu al que en vos confia,
 Sant Magi molt gloriós.

TORNADA.

Gosáu ara victoriós
 de Jesh Fill de Magia,
 ohíu al que en vos confia,
 Sant Magi molt gloriós.
Oratio pro nobis Beate Magine.

OREMUS.

*Placsa que sumus Omnipotens Deus, ut intercedente Beato Magino Martyre tuo, à cunctis adversitati-
 bus liberemur corpore, & à pravis cogitationibus mundemur in mente. Per Christum, &c.*

Lo Il·lustríssim, y Reverendíssim Sr. D. Pere Copons, y de Copons Arquebisbe de Tarragona concedeix
 lo. litz de Indulgencia als que vesaràn un Pare Nostre, y una Ave Maria devant desta Imatge de S. Magi.
 Lo Il·lustríssim Senyor Dr. Don Manuel Lopez Aguirre Bisbe de Barcelona, concedeix 40. dias per
 cada vegada que's resian ditas Oracions.
 Y lo Il·lustríssim, y Reverendíssim Senyor Don Fr. Joseph de Mezquia Ex-General de tot lo Real, y
 Militar Orde de N. S. de la Mercè, Redempció de Catius, Bisbe de Solsona, concedeix 40. dias de In-
 dulgencia als que devotament resian las ditas Oracions del Pare Nostre, y Ave Maria devant desta Imatge.

Barcelona: En la Estampa de Maria Angela Martí Vieda, en la Plássa de Sant Jaume.



Fig. 3. Cliché MCA – Montpellier . Réseau des médiathèques de Montpellier Méditerranée Métropole.

Memorias de la Ciudad de Solsona, solament se'n conserven dues. Si fem una cerca a Internet de *Edificis de Solsona*, hi trobem relacionades 3 capelles: Capella de Sant Bernat, Església de Sant Honorat i Sant Pere Màrtir.⁷

- A l'*Inventari d'Esglésies, Solsonès, 19*, Josep M. Gavín, Arxiu Gavín, Barcelona, 1986. A l'índex hi trobem aquesta referència a la Capella de Sant Magí: *Capella on ara hi ha el seminari*. No hi adjunta cap fotografia perquè en aquest moment el seu espai és ocupat pel Seminari.

- Com es pot veure, queda recerca per fer, però crec que l'ha de fer qui en sàpiga. Consultar fons notariais i documents antics no és al meu abast.

- També quedaria per consultar l'Arxiu Diocesà del Bisbat de Solsona.

Les edificacions fora de muralles, en temps de guerra, a vegades servien per vigilància i altres eren enderrocades per evitar que les tropes enemigues les utilitzessin. Desconec si és el cas d'aquesta capella. A tall d'exemple recordo que la Capella de Sant Magí d'Igualada, durant les guerres Carlines, va ser convertida en fortí i encara avui aquest paratge, actualment urbà, és conegut com a Fort de Sant Magí.

A la mencionada Biblioteca Municipal de Montpeller, en concret al Fons Vallat⁸, es conserva el: *Goigs del glorios martyr S. Magi ques cantan en sa capella situada extra-muros de la ciutat de Solsona*. Editats a *Barcelona: En la Estampa de Maria Angela Martí*⁹, Viuda, en la *Plassa de Sant Jaume*. He demanat la corresponent autorització per poder-lo publicar. Els experts podran opinar de les seves característiques. (Fig. 3).

A Solsona es conserva el topònim, però no les restes de l'ermita.

L'única edició coneguda, de moment, dels goigs ha estat gràcies a la generositat del llegat d'un col·leccionista i a les noves tecnologies. Passat i present donant-se la mà.

Serveixi doncs aquest article per recordar Mn. Ballarín i donar a conèixer o retrobar uns goigs i un plànol, on queda palès que a Solsona, al segle XVIII, hi havia devoció a Sant Magí.

⁷ https://ca.wikipedia.org/wiki/Categoria:Edificis_de_Solsona [Consulta: maig 2017].

⁸ L'ambaixador francès a Espanya Charles Vallat (1884) va llegar el seu valuós fons documental d'impresos catalans fins el segle XIX a la Biblioteca Municipal de Montpeller. <https://mediatheques.montpellier3m.fr/DEFAULT/accueil-general.aspx> [Consulta: maig 2017].

⁹ Maria Àngela MARTÍ GALÍ, vídua de Mauro Martí, va dirigir la impremta entre els anys 1754 i 1770. (https://ca.wikipedia.org/wiki/Maria_%C3%80ngela_Mart%C3%AD_Gal%C3%AD) [Consulta: maig 2017]